

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

XXIII ЗАСЪДАНИЕ, СРЪДА, 7 МАЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на П. Р. Славейкова — Начало въ 1 часа и 45 мин. подиръ пладигъ.)

Предсѣд: (Звъни.) Щѣ се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Золотовъ: (Чете списъка.)

На 6 Майя отсъствуваха: Свящ. Григорий, Бобошевски, П. Горбановъ, Даскалъ Тодоръ, Кирковъ, Д-ръ Антоновъ, Г. Геровъ, Начевитъ, Атанасъ Костовъ, Костаки Буюкчоглу, Василъ Поповичъ.

Предсѣд: Отъ 172 депутати, 21 касиристи, 15 упразнени, 18 отсъствуватъ, сичко 54; присѣствуватъ 118; повече отъ половината. Засѣданнието се открива. На реда е да се чете протокола на 25 засѣдание.

Секр. Золотовъ: (Чете протокола на 25 засѣдание).

Предсѣд: Има ли нѣкой да забѣлѣжи нѣщо върху четения протоколъ?

М-ръ Цанковъ: Има да забѣлѣжи това, че при окръжитѣ не само числото на жителитѣ, но и обѣма и пространството се зима въ внимание. Това е пропуснато въ протокола.

Предсѣд: Има ли другъ нѣкой да забѣлѣжи нѣщо? (Нѣма.) Сега е на редъ продължение доклада за територията.

Докл. Икономовъ: Свършихми 1-й члентъ; сега слѣдва 2-й за околнитѣ.

Предсѣд: Желаетъ ли Нар. Събрание да гласоподава за допълнението на члена и слѣдъ послѣдната редакция по гласуването върху поправката да

пристъпимъ къмъ допълнението околнитѣ? (Желаетъ). Желаетъ ли Нар. Събрание да се чете околия по околия, или изведнѣжъ? (Гласове: Околия по околия).

Докл. Икономовъ: Самоковски окръгъ се обръща на Самоковска околия.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че тука има малка разлика между доклада на Комисията и законопроекта, който бѣше представенъ. Тамъ е казано, че околнитѣ ще се дѣлятъ на степени. Тоя въпросъ трѣба да се рѣши по-рано, за да могатъ да се рѣшатъ и другитѣ. За това да рѣшимъ понапредъ: ще ли раздѣляме околнитѣ на степени, или не.

Предсѣд: Желаетъ ли Нар. Събрание да се произнесе понапредъ за степенитѣ на околнитѣ? Тука въ проекта се дѣлятъ на два степеня и Комисията тоже има два степеня.

Тодоровъ: Въ 3-й § въ законопроекта на Комисията стои, че окръжитѣ се подраздѣлятъ на околии отъ I и II степени. Отъ I степенъ околии сж ония, които се образуватъ отъ окръжи, окръжното управление на които се упразнява отъ настоящия законъ. А отъ II степенъ сж ония околии, които сж и до сега околии и въ които не се полага друго управление, а само единъ полицейски приставъ. И това, мисля, е много хубаво.

Мин. Цанковъ: Трѣба да кажемъ, отъ колко околии сѣки единъ окръгъ ще състои; тогава да слѣдвами рѣшаванieto за степенитѣ.

Мин. Каравеловъ: Тоя въпросъ може да се рѣши именно така, че тия окрѣзи, които сѣ унищожени, да станѣтъ отъ I степенъ околини и за тѣхъ може да се произнесе Н. Събрание. Министерството може да земе нѣкои мѣрки, за да останѣтъ казначействата или други учрѣждения въ нѣкои отъ тѣхъ. А колкото за другитѣ, то може Народ. Събрание да се произнесе, една околия до колко хиляди жители трѣба да има. Колкото за опредѣлението центровѣтъ, то ще се предостави на Министерството,

Михайловски: Привременното раздѣление отъ Комисията раздѣля Търновскитѣ окрѣзи на 7 части. Той има до 199 х. жители, отъ дѣто излиза, че отъ 30 до 40 х. жители ще има въ една околия. Центрове може М-вото да намѣри.

Мин. Каравеловъ: Така да се вотира предложението на Комисията. Само азъ бихъ желалъ да се не казва полицейски приставъ, но околийски началникъ. Тѣй ще има околии отъ I ст. отъ унищожениѣ окрѣзи, а II ст. които намѣри министерството за нужно, споредъ населението.

Доклад. Икономовъ: Членъ 3-й отъ доклада на Комисията е 2-й членъ въ проекта на министерството.

Мин. Каравеловъ: Народ. Събрание да рѣши: тамъ дѣто имаше до сега окрѣзи, да станѣтъ I ст. околии, а дѣто нѣма околии, да ги тури за II ст. околии. (Гласове: Съгласни).

Предсѣд.: Приема ли Народ. Събрание околитѣ да се дѣлятъ на двѣ ст.: на I и II степени? (Приема). Който не приема да си дигни ржката. (Никой не дига). И така тѣзи околии, които се образуватъ отъ унищожениѣ окрѣзи, да станѣтъ отъ I ст. околии, а другитѣ отъ II ст. (Приема се). Сега иде на редъ числеността.

Мин. Каравеловъ: За I ст. околии се рѣши въпросътъ. Колкото за II ст. околии, тѣ трѣба да се опредѣлятъ по населението и Народ. Събрание трѣба да рѣши: отъ какво число население да състои една околия.

Михайловски: Азъ мисля, отъ 25 до 40,000 жители да съставятъ една околия, минимумъ до 25 хиляди.

Предсѣд.: Приема ли Народ. Събрание да се распредѣлятъ сичкитѣ окрѣзи на двѣ степени околии? (Гласове: то се свърши вѣче).

Михайловски: Въ единъ окрѣзъ могатъ да бѣдѣтъ I ст. и II ст. околии; напр. Кюстендилскитѣ, къмъ него се присѣдиниха два други окрѣга: Дубнишки и Радомирски. Тия два окрѣга ще бѣдѣтъ отъ I ст. околии, но министерството може да раздѣли Кюстендилскитѣ окрѣзъ още на двѣ околии, които ще бѣдѣтъ отъ II ст. Ние има само да рѣшимъ числеността на населението и въобще да го рѣ-

шимъ въ начало.

Предсѣд.: Това азъ питамъ: приема ли Събранието да се раздѣлятъ окрѣзитѣ споредъ числеността на двѣ ст. околии? (Приема). Който не приема да си дигни ржката. (Никой не дига).

Райчо Поповъ: Народ. Събрание не се е още добрѣ освѣтило. Има оратори, които още не могатъ да говорятъ, но сега мълчатъ. Народ. Събрание желае добрѣ да се освѣти и послѣ да се рѣшава. За I ст. околии, знаемъ и се рѣши, че ще бѣдѣтъ унищожениѣ окрѣзи, но за II ст. трѣба добрѣ да се освѣтимъ и тогава да рѣшаваме. II ст. околии могатъ да се опредѣлятъ, ако единъ окрѣзъ е до толкова голѣмъ, щото трѣба въ него да има нѣкой помощникъ. Зарадъ това се опредѣляватъ въ такива окрѣзи околии. Тѣй напр: Търново е голѣмъ окрѣзъ и ще бѣде подраздѣленъ на околии.

Предсѣд.: За това се говори и се рѣши.

Наумовъ: Азъ до колкото разбрахъ, рѣши се тѣй: унищожениѣ окрѣзи да станѣтъ отъ I ст., а ония въ които се полагатъ само пристави, отъ II степенъ. А по числеността на населението, да състои една околия отъ 20 до 30 х. души.

Мин. Каравеловъ: Ние, които околии намѣримъ за сѣгашни да бѣдѣтъ I ст., можимъ да ги предложимъ. Сега трѣба да рѣшимъ за ония, въ които има пристави, по принципъ да рѣши Народното Събрание като има предъ видъ числото на жителитѣ. Но дѣ ще бѣдѣтъ сѣдалищата, или въобще центровѣтъ на околитѣ, това ще рѣши министерството. Тѣй напр: Севлиевскитѣ окрѣзъ има 50 х. жители, Габровскитѣ 28 х. Тука може да нѣма въ Габрово друга околия; така сѣщо може и въ Севлиевскитѣ окрѣзъ да не се тури никаква околия, но тѣзи два окрѣга да съставятъ единъ, съ околия I ст. въ Габрово. Въпросътъ е само да рѣшимъ, отъ колко до колко хиляди жители трѣба да състоитъ II ст. околии. Конституцията казва, че Българското Княжество се дѣли на окрѣзи, околии и общини. Окрѣзитѣ, които се унищожаватъ, се обръщатъ на I ст. околии, но има други, като Златица, Тутраканъ и Бръзникъ, въ които има сега пристави и тия могатъ да останѣтъ II ст. Сега като окрѣзитѣ сѣ голѣми, могатъ да се подраздѣлятъ още на други околии и за тѣхъ да рѣшимъ, по принципъ, колко хиляди души да съставятъ една околия. Раздѣленieto само може послѣ министерството да направи и да предложи този материалъ на Народ. Събрание.

Грънчаровъ: Като при сичко имамъ предъ видъ да се улесни населението при раздѣленieto територията, за това мисля, че е умѣстно предложението на г. Наумова, да не бѣдѣтъ въ една околия повече отъ 20 до 30 х. души.

Мин. Цанковъ: Ако опредѣлимъ отъ 25 до

30 хил. души, то азъ разумѣвамъ да се тури това число само за II ст., а не и за I ст., за които е вече рѣшено.

Т. Станчовъ: За да направимъ дѣйствително улеснение на населението, то трѣба да бѣде колкото може по близо до околийскитѣ села и за това трѣба и околитѣ да бѣдѣтъ, колкото е възможно по-малки, защото другояче пакъ не ще има населението никакво улеснение. По тѣзи причина азъ предлагамъ да не бѣдѣтъ повече жители въ една околия отъ 15—20 х.

Мин. Каравеловъ: Азъ мисля, че не може да се приеме това, защото трѣба да помислимъ, че въ таква центрове сѣди полиция. Мисля, че не ще да бѣде до толкова приятно за населението да има на всѣкъдѣ полиция. Съ това населението нищо не спечелва нито пакъ управлението, но само едно ще излезе, че ще се харчѣтъ много пари. По този принципъ нѣма да има, напр. въ Рѣховица околия, въ Лѣсковецъ тоже и сѣко по-големо село, съ нѣколко други, нѣма да остане околия. Както предлага г-нъ Михайловски, мисля, че е най-сгодно отъ 25—45 хиляди жители. Когато въ единъ градъ стои околийски или окръженъ началникъ, не трѣба да се мисли, че зарадъ това тамъ ще се продаватъ повече свѣщи, или сапуни.

Икон. П. Тодоръ: Отъ разискванията, които станяха за околитѣ, повече се говори, да се тури за базисъ числото на населението: едни казваха да бѣде отъ 20—30 х. души, други отъ 25—40 х. Азъ незная да ли не трѣба да се зимѣтъ и други съображения, които могатъ да се срѣщнатъ. Ние имамъ бившия Златински окръгъ, който се унищожил Той има отъ 15—16 х. жители и се присѣдинилъ къмъ Софийския. Но като околия нѣма къдѣ да се съедини, той е донгълъ въ една страна между планини, така щото зимѣ му се прекъсватъ съобщенията презъ планинитѣ. По числеността пакъ нѣма достатъчно число жители, за да образува една околия. Тоже има Бръзникъ, който има 13 х. жители и такива ще има още 2—3. за които, азъ мисля, Народ. Събрание да земе въ съображение и да ги остави околии, за да не пострада тамъ населението.

Стамболовъ: Комисията е опредѣлила, жителитѣ на една околия да бѣдѣтъ отъ 25 до 40,000 души, защото до сега имаше много ненормалности и много околии, както що сж напр. Лѣсковецъ и Ряховица, които не трѣба да сѣществуватъ отъ сега. Между това имаше много други мѣста, които имаха повече отъ 50,000 жители, но нѣмаха никаква околия; зарадъ туй предлагамъ да се приеме максимумъ 40,000, а минимумъ 20,000 души.

М. Каравеловъ: Азъ искамъ да отговоря на Г-на Попъ Тодора нѣколко думи. Желателно е, да

се остави това на Министерството, което да рѣши, както намѣри за сгодно. Министерството може да намѣри за сгодно, че Златица трѣба да остане околия, а Бръзникъ да се унищожил и обратно. А колкото за Ряховица и Лѣсковецъ, тѣ трѣба да се унищожатъ заради икономия.

Второ, трѣба да земемъ въ внимание, че околийскиятъ началникъ има да управлява полиция, така щото, нѣма нищо ако се присѣдини едно село отъ Софийския окръгъ къмъ Златинската околия, защото нѣма да пострада нито тозъ, нито онези окръгъ. По-неже нѣма никаква разлика въ стопанско отношение между околийски градъ и околийско село, а само въ полицейско, то не трѣба да се планимъ нито отъ едното нито отъ другото. Ние трѣба само да приемемъ началото, че отъ 25 до 40,000 жители да съставляватъ една околия; а Министерството ще избере центрѣтъ на околията и ще види, въ коя степенъ трѣба да се тури.

А. Цановъ: Спомена се напредъ, че въ нѣкои мѣста населението е рѣдко, а въ други гъсто. Ако се тури 25,000 души, азъ вѣрвамъ, че ще се намѣрятъ мѣста, дѣто има по-малко жители и пакъ трѣба да станатъ околии, но по тоя начинъ ще станатъ голѣми затруднения. Добръ е да говоримъ за икономия, но да глѣдаме дѣ трѣба икономия. Мене се чини, че числото 25,000 е малко по-големо, отъ колкото трѣба да бѣде, но и не съмъ съгласенъ че е достатъчно 10 или 15 хиляди, защото това е неприложимо; но мисли, че отъ 20 до 40 хиляди може да се земе, а особено дѣто е рѣдко население, а широко пространството на една околия.

Мин. Каравеловъ: И това може да бѣде.

Мин. Цанковъ: За първостепенни околии се рѣши да бѣдѣтъ сички ония окръзи, които сега се унищожиха; сега въпросътъ е за второстепеннитѣ. Наистина мнозина казватъ, че второстепенни трѣба да бѣдѣтъ ония, които сж сѣществували до сега, но има нѣкои които трѣба непременно да се унищожатъ. Напр. Троянъ има 25,000 жители и може да остане околия, ако се земе въ внимание числото на жителитѣ; но има други мѣста, като Лѣсковската и Ряховската околии, които сж близо една до друга и могатъ да се съединятъ въ една. За това ние не можемъ да кажемъ, че второстепенни ще бѣдѣтъ ония, които сж сѣществували до сега, защото тогава и Лѣсковецъ и Ряховица ще претендиратъ да останатъ околии. По тая причина по-добръ е да се каже: „Второстепенни ще бѣдѣтъ онези, които ще се съставятъ отъ останалитѣ окръзи, като се земе предъ видъ, че тия околии ще съдържаватъ отъ 25 до 40 хиляди жители.“

Т. Станчовъ: Г-нъ Министръ на Финанситѣ казва, че отъ околийскитѣ началници нѣмало го-

лѣма полза за населението! Азъ пакъ мисля, че има голѣма полза, особено като знаемъ, че много пѣти се пораждатъ безпорядѣци и други скандали и кой ще ги рѣши ако не началникътъ? (Гласове: мировия сѣдъ.) Отъ друга страна Г-нъ Стамболовъ спомена, че трѣба да глѣдаме на икономия; азъ пакъ мисля, че въ тозъ случай напий народъ нѣма да пострада, ако напр. имаме 5 околии повече. Ако вземемъ числото отъ 15 до 25 хиляди души, тогазъ ще добиемъ нѣколко околии повече, но за населението ще бѣде голѣмо улеснение; (Гласове: исчерпано е!)

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Народ. Събрание още да се говори върху това? (Не желаетъ.) Желаетъ ли Народното Събрание да се произнесе върху предложеното мнѣние отъ Г-на Министра на Външнитѣ дѣла т. е. отъ 20 до 40, хиляди души жители да съставляватъ една околия? (Према се.)

Докл. Икономовъ: Тукъ трѣба да бѣде не „отъ останалитѣ окрѣзи“ но: „въ останалитѣ окрѣзи.“

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание така поправена 2-а алинея? (Приема се.)

Докл. Икономовъ: Въ такъвъ случай алинеята: „Балчикъ се причислява къмъ второстепеннитѣ околии пада.“

Мин. Каравеловъ: Азъ мисля, че трѣба да принадлежи къмъ първостепеннитѣ споредъ сегашното дѣление на Нар. Събрание.

Докл. Икономовъ: (Чете чл. 4. отъ проекта на Министерството): „Числото на околицитѣ, сѣщо границитѣ имъ както и границитѣ на окрѣжията ще се опредѣлятъ привременно отъ Министерскитѣ Съвѣти, по числеността на народонаселението, пространството на окрѣжията и околнитѣ, отстоянието на общинитѣ отъ сѣдалищата на околицитѣ, сѣщо и отстоянието на послѣднитѣ отъ сѣдалищата на окрѣжията, съобщенията и по географическитѣ и економическитѣ условия; а съвършенното опредѣление на това има да стане съ законъ отъ Нар. Събрание.“ Въ законопроекта на Г-на Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла, този членъ се отнася къмъ бѣдѣщото раздѣление, за това 4 чл. отъ Комисията не трѣба да го четемъ. (Гласове: не трѣба.)

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание този членъ както се прочете. (Приема.) Който го не приема да си дигне рѣката. (Никой не дигна. Сега слѣдва „Административното управление на окрѣжията“ споредъ законопроекта на Г-на Министра.

Докл. Икономовъ: (Чете 5-й членъ отъ Министерскитѣ проектъ): „Управлението на окрѣжията е вѣдѣно на окрѣжний управителъ, който е въ окрѣжията висшій органъ на правителството и комуто вситѣ административно-полицейски лица и учрѣждения въ окрѣжията сѣ подчинени.“ (Слѣдъ това чете

5 чл. отъ докладътъ на Комисията: „Порядѣкътъ на управлението и самото управление въ окрѣжитѣ ставатъ по сѣщитъ начинъ и по сѣщитѣ закони, както до сега.“ Комисията мисли, че нѣма да се прави сега коренно раздѣление, затова тя не счита за нужно да се опредѣлява по-натѣнко администрацията, но да остане това за идущата сессия.

Мин. Каравеловъ: Първо и първо азъ мисля, че ние можемъ да скратимъ нѣкои расходи безъ да изнѣяваме много нѣща; защото тозъ законопроектъ има чисто финансово съображение, като нѣма предсѣдателъ на окрѣжний съвѣтъ и като той нѣма особена канцелария. Именно затова азъ мисля, че можемъ да скратимъ нѣщо. (Гласове: съгласни.)

Докл. Икономовъ: Комисията помисли върху това нѣщо, но го намѣри за непрактично, особено като се увеличаватъ окрѣжитѣ. По тая причина, ако се съединятъ канцелариитѣ на окрѣжнитѣ началници, съ канцелариитѣ на окрѣжнитѣ съвѣти, то ще станатъ голѣми затруднения.

Мин. Каравеловъ: Азъ се отказвамъ отъ своето мнѣние.

Цановъ: Да се съединятъ окрѣжнитѣ съвѣти, тѣй щото окр. началникъ и предсѣдателъ на окр. съвѣтъ да се съсрѣдоточватъ въ една личностъ, тогава ще направимъ икономия; но съ това се дава на Правителството една властъ, която трѣба да принадлежи на населението. Икономия може да се направи, но пакъ окрѣжний съвѣтъ трѣба да си има особена канцелария.

Мин. Каравеловъ: Окрѣжнитѣ съвѣти въ бѣдѣще, когато доде законътъ за земскитѣ учрѣждения, разбира се, че ще бѣдѣтъ независими. Но сега имъ плаща хазната, а избиратъ ги други. По мое мнѣние, трѣба, който плаща той и да избира. За сега тѣ сѣ най-лоши учрѣждения, които сѣмъ видѣлъ; и въ бѣдѣще немогатъ да сѣществуватъ.

Грънчаровъ: Комисията, като постави този членъ въ проекта, мислила е, че като нѣкой окрѣзи сѣ унищожени и съединени съ други и като въ сѣчки има окрѣжни съвѣти, то сега ако добиемъ нови центрове и ако се махнатъ окрѣжнитѣ съвѣти отъ тамъ, дѣто сѣ били и се съединятъ съ канцелариитѣ на началницитѣ, тогава ще стане затруднение на работитѣ. Комисията като е имала предъ видъ да не затруднява работата, е направила така, щото въ центроветѣ на сегашнитѣ нови окрѣзи да има окрѣжни съвѣти съ отдѣлни канцеларии, за да се улѣбни работата.

Мин. Тишевъ: Струва ми се, че сѣми се отдалечили отъ предмѣта. По-напредъ говорехми за окрѣжното хозяйствено управление, а сега говоримъ за окрѣжното административно управление. Неможе да се каже, че тия управления не сѣ добръ опре-

дѣлени. Само едно може да се каже, и то е, че ни едно окръжно управление не е било чисто отъ грѣшки. И разбира се, какъ ще правятъ другоаче, като незнаятъ и нѣматъ инструкции къмъ кого да се обърнатъ и какъ да вършатъ. Друго нѣщо е, за което говори законопроектътъ, а пакъ друго нѣщо е, за което сега стана дума.

П. Станчовъ: Окръжнитѣ началници, ако бждатъ и председатели на окр. съвѣти, то значи, че окр. началници ще иматъ канцелариятъ си заедно съ ония на съвѣтитѣ. Нѣкои Г-да разясниха затрудненията които могатъ да се появятъ отъ това. До сега имаме Губернатори, чрезъ които се отнасяха окр. началници до Министерството. Азъ тоже като взехъ предъ видъ нѣкои обстоятелства, изъ които ще произлѣзатъ нѣкои затруднения, особено ако се съединятъ повѣче окръзи единъ съ другъ, дойдохъ до заключение, че неможъ да се съглася за 5-й чл. както е представенъ отъ Комисията. Напротивъ членътъ, както е представенъ отъ Г-на Министра, е много по-добръ, за да се умалятъ затрудненията. (Чете казаный членъ.) Въ тоя параграфъ разбирамъ сжщностъ та на правата, които искаме да дадемъ на окръжнитѣ началници.

Стамболовъ: Азъ мисля, че окръжнитѣ началници ако иматъ сношение направо съ министерството, съ това нѣма да се затруднява М-вото. За ради това говореното за подобни нѣща нѣма никое основание. Имаше окръжни началници, които по нѣла недѣля сж ходили на ловъ, защото имали 20,000 жит. да управляватъ, а други сж немогли да си свършатъ работата, защото имали да управляватъ единъ окръгъ отъ 200,000 жит. За това именно, трѣба да има равномерностъ въ раздѣлението; и ако има въ М-вото повече работа, то ще има просто повече началници на отдѣленията. 5 чл., отъ комисията, трѣба да остане съ прибавление, че като падатъ губернитѣ, окр. началници ще пматъ сношение направо съ М-вото, съ което не ще има нито началникътъ нито М-вото затруднение.

М-ръ Каравеловъ: Тука произлиза препирия, защото номерацията на членоветѣ е една, а смисълътъ-друга. Комисията въ принципъ рѣши въпроса. По номерацията на М-вото друго се говори и въ казаното се опредѣля правото на началницитъ. Ние тука да се не припираме за единъ или за другъ членъ. Ако приемемъ 5 чл. на комисията, тогава е принципиално рѣшено, че си останватъ окръжж. съвѣти, както сж биле до сега. Въ Министерския проектъ се говори само за окръжж. началници и невлиза нищо въ него за окръжж. съвѣти. За ради това, азъ бихъ мислилъ, че ако да оттегли комисията принципиално своето предложение, тогава не трѣба да го вотираме.

Славейковъ: 5 чл. отъ законопроекта на Г-на М-ра, както той самъ забѣлѣжи, е свършено друго нѣщо, въ него се говори за правата, които се даватъ на окр. началници; комисията неможе да го приеме. Единъ отъ доводитѣ е, че като станаха окръжитѣ по-голѣми и работа по-много, то заради това трѣба да останатъ и окр. съвѣти. Но мнѣнието на Г. М-ра е, че работата иде по тѣжка, ако при окръжж. началникъ има двѣ канцеларии. Комисията постоианствува да си остане това до второ раздѣление и за по-добро усмотрение. Защото щомъ унищожимъ избираемитѣ окр. съвѣти, тогава остава само едно полицейско управление. Единъ отъ предговорившитѣ Г-да М-ри забѣлѣжи, че на тѣхъ плаща хазната, а пакъ се избиратъ отъ народа. Но азъ казвамъ, Г-да, че тѣзи които даватъ пари на хазната, тия си избиратъ и окръжж. съвѣти.

М-ръ Тишевъ: Азъ незная, какъ разбира комисията този членъ отъ Министерский проектъ, че ще се унищожатъ окр. съвѣти. Тука се говори за административното управление, а не за земе стопанското, както говорятъ 6 и 8 чл. отъ сжщия проектъ: (Чете ги). Комисията криво разбира този членъ. Въ Министерский проектъ се опредѣля правото и длъжността на окр. началници, които до сега нѣбѣхъ точно опредѣлени. За това ставали сж много грѣшки, тѣй като началникитѣ сж нѣмали законъ, който да имъ опредѣля властта: правятъ работи, които незнаятъ, дали съвпадатъ въ тѣхната компетентностъ, а така сжщо и наопаки.

Докл. Икономовъ: По поводъ на нѣкои думи, казани по-преди отъ Г. М-ръ на Финанситѣ, азъ казвамъ, че нѣма смисълъ да сливаме канцеларията на окр. съвѣти, съ оная на окр. началникъ, защото съ увеличението на окръга и работата се умножава. Комисията много добръ вижда въ 8 пунктъ, че окр. началници надзираватъ още и окр. събрания и окр. съвѣти; но трѣба да се има предъ видъ, че тия събрания и съвѣти, които се поменуватъ тука, не сж опредѣлени, както и тѣхнитѣ функции не сж опредѣлени. За това не се вижда, какъ ще се отнесе началникътъ къмъ учрѣждение, което до днесъ нежществува. Комисията мисли да остави това до тогава, до когато не се опредѣлятъ и функциитѣ на окр. събрания и съвѣти. За това комисията има забѣлѣжено въ доклада си, да остане това раздѣление още 4—5 мѣсеца, додѣто се доставятъ по точ-свѣдения.

Мин. Тишевъ: Именно за съставлението тия закони за общинитѣ, за окр. съвѣти и за окр. събрания, много щѣне да помогне това, ако да бѣше днесъ отдѣлено управлението съ опредѣленъ законъ; така щѣне да стане работата опредѣлена. Съ предложението на комисията се измѣнява цѣлъ принципъ,

който е показанъ въ Министерския законо-проектъ. Щомъ се измѣни той, и цѣлото основание на принципа падна.

Райчо Поповъ: Г-да, като е думата за окр. съвѣти, то, споредъ мене, азъ небихъ се съгласилъ да зема на населението правото, да си подава гласа и да си избира свои Окр. Съвѣти, които да го ръководятъ. Видѣхми въ преминжлото и днесъ виждами какви сж налитъ Окр. Съвѣти, дай Боже, за напредъ да имамъ подобри окр. управители, а не каквито ги видѣхми до днесъ и каквито ни преминаха презъ главата. (Предсѣд: на предмѣта). Азъ съмъ си на предмѣта. Тука се говори за отнемането правото на народа. Азъ искамъ да освѣтля Н. Събрание, че народа има право да избира окр. представители. Сега се дава това право на началниците на окръжитъ. Но да знае окръга, какви началници ще му дождъ на главата!

Мин. Каравеловъ: Никой не предлага, да се унищожатъ окр. Съвѣти, нито се говори за това въ законо-проекта. И ако азъ предлагамъ промѣнение на окръжнитъ Съвѣти, то имамъ въ видъ само съкратяването расходитъ. Защото това учрѣждение е най не законно; само нѣма пари отъ които да може да съществува. Тѣхна длъжностъ е само събирането пари за хазната. Едни ги избиратъ, други имъ плащатъ. За въ бѣдѣ ще има освѣтъ Окр. Съвѣти и окр. събрания, съ които не се мисли да се отнѣматъ правата на народа; но работата е само да се скратятъ расходитъ. За това нѣма нужда да говоримъ тука, че искаме да се отнѣматъ нѣкои права на народа.

Славейковъ: Азъ именно поменяхъ таквото нѣщо за да се отбѣси този параграфъ, защото ми се вижда малко несѣотвѣтственъ на сегашното положение на работитъ. На окр. началници се дава право и да надзираватъ дѣлата на окр. събрания и на окръжнитъ съвѣти, ще каже да могатъ да задържатъ изпълнението на тѣхното постановление. Въ сжщий членъ (статитъ к. и л.) ще ни въведжтъ въ повече запитания. Ако не се прие да ставатъ распожсвания на окръжитъ, то по тѣзи причина трѣба да си останжтъ и окр. управления такива, каквито сж били и до сега, ако ли стане нужда за измѣнения, то да се обмислитъ и да станатъ, когато настане окончателното распредѣление на територията.

Мин. Тишевъ: Азъ незнамъ, какво ще спечелимъ, ако ще узаконимъ до сегашнитъ привременни правила. Правото, което се дава на началниците въ проекта, се вижда много нѣщо; трѣба да се забѣлѣжа, че има временни правила за съвѣтитъ, които казватъ, че сѣко постановление на окр. съвѣтъ трѣба да бѣде потвърдено отъ окр. началникъ и ако той го намира съгласно съ закона, потвър-

дава го, иначе представя го на висшето началство. Тогава нѣма нищо ново да се каже тука, освѣтъ, че въ временнитъ правила не е ограничено, кое трѣба началниците да извършватъ и кое не. И за това турямы въ този законъ опредѣление: кое трѣба окръж. нач. да прави и кое не. Азъ незнамъ Н. Събр. кое ще предпочита: да ли неизвѣстността, или опредѣлеността?

Стамболовъ: До сега окр. началници управляваха окръжитъ и се сносяхъ съ началствата си; сега въ 5 членъ на комисията, е едно нѣщо испуснахъ, което трѣба да се прибави, „че сношенията на окр. началникъ ставатъ на право съ М-вото на Вжтрѣшнитъ работи“. Когато се добави това, то ще каже, че приемами напреднето управление по начало още за 5 мѣсеци и други препирни не трѣба. За Съвѣтитъ, както каза Г. Райчо Поповъ, че ще се унищожатъ, не става дума, но напротивъ, тия оставатъ, споредъ 5 чл.

Мин. Тишевъ: Цѣльта на този законопроектъ е, да се опредѣлжтъ правата и длъжноститъ на окр. началници; Правителството трѣба да знае тѣзи права. Ако да доде человекъ селенинъ обиденъ и иска помощъ, да ли може да му се даде отъ правителството, или да му се каже: иди си!

Докладчикъ: Да се прекжснатъ препирнитъ и да се представи въпроса по ясно: Желаетъ ли Н. Събрание да промѣнимъ управлението, безъ да знаемъ силата на Съвѣтитъ, или нежелаетъ? Ако желаетъ, тогава може да се приеме министерскій проектъ; но работата е да не губимъ време.

Мин. Цанковъ: Менъ ми се струва, че трѣба правата на окр. началници да се опредѣлятъ, защото другояче администрацията ще куда.

П. Станчовъ: Азъ намирамъ едно голѣмо противорѣчие въ думитъ на Г. Г. ораторитъ, които подкрѣпиха члена, изработенъ отъ комисията. Г. Славейковъ припомнува 3 чл. на административното отдѣление и правата на Окр. началници. Тѣй както го е изложилъ Г. М-ръ въ проекта си, може да се приеме, защото сжщитъ права и сегашнитъ окръжни началници ги иматъ, както го каза и комисията. Окрѣжнитъ съвѣти правятъ своитъ постановления и окр. началникъ, ако види законността имъ, угвърдява ги или ги представя на губернатора, а той ако ги неодобри, представя ги на М-вото. Само ако нѣма губернаторъ и губерньски съвѣти, окр. началникъ ги представя право на М-вото на усмотрѣние, както въ 3. чл. отъ законопроекта на Г-на М-ра се спомѣнува. Въ проекта ясно се казва, че е нужно правата на началниците да се опредѣлятъ и ний трѣба да ги опредѣлимъ.

Тодоръ Станчевъ: Въпросътъ щѣше да се рѣши, ако земехми въ внимание 2—3 други заглавия.

Въ министерския законопроектъ се казва: „Административно раздѣление територията на Княжеството“; а въ проекта на комисията се казва: „Привременно раздѣление“. Сега щомъ приемемъ едното, пада другото. Въ II чл. на законопроекта на комисията 5 чл., казва: „порядъка да остане, както е билъ до сега“, но като изпихамъ сега губернаторитѣ, то трѣба да опредѣлимъ и длъжността на окр. началници, защото трѣба да знаемъ какви права ще иматъ; само за хубостъ не се назначаватъ.

Г-нъ Министр. на Прѣводъ: Между особеното мнѣние на комисията и между министерскитѣ законопроектъ, съществува едно недоразумѣние. Министрътъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла предвижда въ този законопроектъ само органи на администрацията т. е. полицейско административни органи, но за управителнитѣ съвѣти Г-нъ Министръ нищо не говори. Комисията пакъ внесе членъ, който именно за този предметъ говори. До сега сж били: губернатори и Окржжнитѣ Началникъ, послѣ приставъ, или Полицеймейстеръ; сега имаме само единъ Окржженъ Началникъ, като глава на Административно Полицейското Управление. Щомъ приемемъ учрѣждението на такива органи, то трѣба да му покажемъ и правата и длъжноститѣ, по които да се води въ службата си, да знае що да прави и какъ да се располага. Че Г-нъ Министръ предполага и Окржжни Съвѣти, то се види отъ неговитѣ законопроектъ, но за тѣхъ може да стане особенъ законъ и сега да не предрѣшавамъ. Събранieto може да приеме това, че съвѣтитѣ могатъ да останатъ както и до сега; но тукъ иде въпросъ за Окржжнитѣ Управители. И за него трѣба да се опредѣлѣтъ правата, по които той да дѣйства. Днешнитѣ окржжни началници дѣйствуватъ по Временнитѣ Правила, които съществуватъ отъ завѣдущий гражданскими дѣлами отъ времето на руското управление. Тамъ се опредѣляватъ правата на губернаторитѣ, на окржжнитѣ началници и полицмейстеритѣ. Но тамъ се предвижда другъ строй на администрация, а тукъ се касае за нови органи, които се устрояватъ. А що се касае до окржжнитѣ съвѣти, то е свършено друга материя и другъ предметъ.

Тодоровъ: Менѣ ми се вижда чудно, какъ комисията и нѣкои Г-да постоянствуватъ на проекта си, когато е твърдѣ ясно, че проекта представенъ отъ Г-нъ Министра е много по добъръ. Комисията казва, че се стѣснявали правата на народа за изборителство; но ние виждаме въ министерскитѣ проектъ, че както и до сега, Окржжни Началникъ е надзирателъ надъ окржжнитѣ съвѣти, само че началникътъ не е подчиненъ на губернатора и на Губернскитѣ Съвѣтъ. За това трѣба да се приеме членътъ на Г-на министра, който е твърдѣ добъръ.

Стамболовъ: Тукъ, както виждатъ почитае-

митѣ Г-да представители, комисията обяснява, че цѣла глава е пропусната. То по това съображение, защото началникътъ до сега сж има ли своитѣ права и длъжности. Но когато сега се рѣши, че два округа се съединяватъ, то и окржжнитѣ съвѣти ще има много повече работа. Заради това се казва въ втората глава, да се опредѣлѣтъ тѣзи съвѣти. Колкото за Окржжнитѣ Началникъ и опредѣлението на неговитѣ длъжности, то е лесно; защото той сѣкогашъ е ималъ сношение съ висшето началство, което е било до сега губернаторътъ и Губернскитѣ съвѣтъ, а сега ще бѣде направо министерството. За това трѣба при 5 членъ просто да се прибави, че Окржжнитѣ Началникъ стои въ сношение направо съ министерството. Ако щемъ да разгледаме втората глава отъ проекта на министра, то, защото ти се касае за предмети неопредѣлени, ще падне. Само да се прибави, че Окр. Началникъ нѣма сега сношение съ Губернатора, но направо съ министерството.

Минист. Стояновъ: Наистина, като земе човекъ въ видъ административното опредѣление на обязаноститѣ и правата на Окржжнитѣ Управители, то чини ми се, че той има широка властъ. Но сж щитѣ опредѣления ги има въ дѣйствующитѣ закони. Губернаторътъ ръководи и надзирава всичкитѣ Административни, Полицейски и финансови опредѣления въ Губернията; сж щитѣ права пакъ има Окржжнитѣ Началникъ въ округа. Но ако ще приемемъ Временнитѣ Правила, тогава ще ограничимъ порядъкътъ на властта, защото на Окржжнитѣ Началникъ не сж подчинени всички тѣзи органи по проектираното устройство, тѣй напр. не може да заповѣда на казначейството да даде толкова и толкова пари, ако нѣма расходна расписка. Той не може да заповѣда на съвѣта да направи нѣкои постановления. За това има правило и законъ, но при всичко това му сж подчинени. За това, ако приемемъ това нѣщо, нече рѣче, че му даваме абсолютна властъ. Кога се говори за порядъкътъ на хозяйственитѣ мѣстни управления, то тамъ се опредѣлява въ каква широчина му се дава властта. Цѣло това опредѣление трѣба да се прочете и трѣба да се дискутира безъ да се има на видъ съвѣта. Окржжнитѣ Съвѣтъ е свършено независимъ както и сѣднището. Окржжнитѣ Началникъ има да дава своето полицейско съдѣйствие на сѣдебнитѣ распоряжения. Въ сжщото отношение е Окржжнитѣ Началникъ къмъ Окржжнитѣ Съвѣтъ, на който му се дава надзора и на който той утвърждава рѣшенията. Тѣзи властъ къмъ Окржжнитѣ Съвѣтъ се опредѣлива и отъ дѣйствующитѣ Временни Правила и закони.

Грънчаровъ: Много думи се размѣниха, но азъ мислѣхъ, че можемъ лесно да се споразумѣмъ, ако земемъ предъ видъ това да ли Народ. Събра-

ние желае да опредѣли правата и длъжноститѣ на окръжния Началникъ, или да ги остави при сщеще-то както бѣха до сега. Ако желае, най напредъ да ги опредѣли, тогазъ да пристъпимъ къмъ разглѣждане проекта на министерството; ако нежелае, тогава тѣзи сички думи могатъ да се приспособятъ при разискването на поедини точки.

Славейковъ: Отъ станхлитѣ разисквания става явно тука, че споредъ увѣрението на Г-на Министра, тѣзи нови изложения на законопроекта произлизатъ отъ сжщитѣ до сега сжществующи. Тогазъ, като сжществуватъ таквизъ наредби, мислѣ, че трѣба да си слѣдватъ както сж били, ако ли ги нѣма, тогазъ трѣба да разглѣдаме новитѣ за това постановления. Отъ това излиза, че много оратори, които обичатъ да глѣдатъ, че има между мнѣнието на комисията и между законопроекта на Министерството противурѣчия, тѣ непоказватъ дѣ си противорѣчатъ тии. Сега е само въпросъ това: ако рѣши Събранието да сжществуватъ до сегашнитѣ закони, тогазъ нека си останатъ тѣ; ако не трѣба, да се приеме законопроекта на Министерството и работата е свършена.

Мин. Тишевъ: Дѣйствително този законопроектъ е съставенъ споредъ сжществующитѣ закони, но тѣзи закони бѣха направени въ време, когато нѣмаше още конституция и тѣ немогътъ да сжществуватъ сега; за това правителството ги замѣни. Съ време ще се издаде едно предписание, което ще изказва подробно, какво има да се прави за сѣка една работа и тогава ще се знае онова, което нѣкои Г-да желаятъ сега да се рѣши. (Гласове: Исчерпаное.)

Тихчевъ: За да престанатъ тѣзи препирни, до които сега дойдохми, и като има вѣче два проекта: Единъ отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ дѣла и единъ отъ комисията, то азъ мислѣ, че трѣба най-напредъ да рѣшимъ, кой отъ тѣзи два проекта ще разглѣдаме. Проектътъ отъ Г-на Министра е внесенъ законно, а комисията не бѣше опълномощена да ни предложи единъ новъ законопроектъ. (Предсѣдателъ: Не се врицайте назадъ.) За да можемъ по бързо да работимъ азъ мислѣ, че трѣба да разсждаваме законопроекта на Г-на Министра.

Стамболовъ: За два законопроекта не може да се приказва; ние имаме само единъ законопроектъ и то отъ Министерството, когото измѣнила комисията и върху които измѣнения има сега да се произнесемъ. Комисията сама разбира, че ще остане сжщиятъ законъ, който беше изработенъ отъ Императорскій комисаръ, само трѣба да направимъ нѣкакви измѣнения, за да непротивурѣчи на Конституцията. Слѣдователно трѣба само нѣщо да отхвърлимъ, а нѣщо да прибавимъ въ тоя законъ, както

ни предлага комисията и работата е свършена.

Мин. Стояновъ: Сега стана ясно, че комисията не е направила никакви видоизмѣнения върху проекта на Министра на Вжтрѣшнитѣ дѣла, но го отхвърли и на мѣсто него прие сжществующитѣ временни правила, като казва, че съ голѣма леснотия сжществуватъ сега и че могатъ да сжществуватъ и нататѣкъ. Азъ казвамъ, че ако Народ. Събрание остави да опредѣли административното управление на окръжитѣ и остави да търсятъ право споредъ сжществующитѣ правила, азъ вѣрвамъ, че въ нашата администрация ще бѣде по голѣмъ хаосъ, отъ колкото може да се въобрази въ каква и да е администрация. Временнитѣ правила, които сжществуватъ днесъ остануватъ въ голѣма неизвѣстностъ. За правата на Губернскитѣ Съвѣти, на Градскитѣ и т. н. виждаме, колко бъркотии излѣзоха още въ Руското управление. За това ако искате да си останатъ сжществующитѣ врем. правила, ще каже, че сичко туряте въ голѣма неопредѣленостъ и свършенна бъркотия. Г-нъ Министръ е извлѣкълъ отъ временнитѣ правила онова, което има надлѣжна съобразностъ да сжществува и което не е противно на сжществующитѣ днесъ закони. Г-нъ Министрътъ направи извлѣчения съгласно съ настоящето положение на окръжното управление. Ако се отхвърли тѣзи частъ, тогазъ ще настане само бъркотия и неизвѣстностъ въ сички органи на администрацията. (Гласове: Да се гласоподава.)

Д-ръ Минчевъ: Искамъ да възраза съ нѣколко думи на Г-на Министра на Правосъдieto. Той казва, че имало недоразумѣние между законопроекта на Министра на Вжтрѣшнитѣ дѣла и между измѣненията, които ги направи комисията. По мое мнѣние това недоразумѣние се състои въ това, че цѣлъ законопроектъ на Г-на Министра на Вжтрѣшнитѣ дѣла, е основанъ на коренно териториялно раздѣление, и щомъ се приематъ раздѣленията, които показва комисията, които сж противоположни на законопроектътъ, тогазъ вече неможемъ да разглѣдаме законопроектътъ на Министерството, понеже Народ. Събрание прие отъ начало, че нѣма да се приеме коренно раздѣление на територията. Слѣдователно трѣба да разглѣдаме видоизмѣненията на комисията, а не законопроекта на Министра на Вжтрѣшнитѣ дѣла.

Стамболовъ: Наистина Г-нъ Министръ Стояновъ говори твърдѣ обширно за тоя въпросъ, който не се представлява въ 7-ий членъ. Този членъ казва: „Управлението на първостепенната околия се повѣрва на околийскій Началникъ, който е глава на Полицията въ околията“. Слѣдователно Управлението нѣма да се измѣни, тогазъ не може по друго правило да управлява; какво да

туримъ нѣщо ново? Даватъ му се права на учрѣждения, които до сега несществуватъ.

Що се касае за подписването на рѣшенията на земестопанскитѣ Съвѣти, то това съществува и днесъ. Като земенъ всичкитѣ работи въ 7-ий членъ, тогазъ щепъ ги намѣришъ и въ съществуващитѣ законъ. Колкото за страха че Началницитѣ ще правятъ противоконституционални работи, то азъ мисля, че Началницитѣ трѣба да пазятъ Конституцията. Г-нъ Министръ казва, че правата и длжноститѣ на Началницитѣ и на Полицията трѣба да се опредѣлятъ съ особенъ законъ; но ние трѣба да знаемъ, че 23 число вече се приближава и едва ли ще можемъ да одобримъ онзи законопроектъ, а ще бждемъ принудени да приемемъ да се управлява по съществуващитѣ закони. Комисията, като се е ръководила по това начало, намѣрила е, че втората глава въ Министерскиятъ законопроектъ е съвършено излишна. (Гласове: Съгласно).

Славейковъ: И азъ съмъ на мнѣние да останатъ при досега съществуващитѣ закони, до дѣто наредимъ нови както за раздѣленнето на територията, тъй и за управлението, послѣ като изучимъ недостаткитѣ или преимуществата на днешнитѣ.

Грънчаровъ: 7-ий членъ казва, че: „Управлението на окръжитѣ ще стане спорѣдъ съществуващитѣ закони“. Ако сж временнитѣ правила, по които се работи за сега, то азъ не знамъ защо на ново разглеждаме този въпросъ, когато комисията казва, че по сжитѣ правила, както до сега, ще се управлява, което и самъ Г-нъ Министръ потвърди. Ние знаемъ, че има правила, които сж изработени въ време на Руското управление, ако има нови правила, не ги знаемъ.

П. Станчовъ: Комисията казва, че ще се управлява по временнитѣ правила. Азъ мисля, че по добръ ще бжде да каже, на кой членъ на Временнитѣ правила ще се подчиняватъ управителитѣ, като нѣма сега Губернатори. Защо да не приемемъ членътъ, както стои отъ Г-на Министра? Г-да! членоветѣ на комисията не представляватъ никакви аргументи, но просто направиха единъ членъ безъ да оборятъ членътъ на Министра и безъ да кажатъ каква спасность ще бжде, ако се приеме. Затова предлагамъ да се приеме членътъ, както е предложенъ отъ Г-на Министра.

Тодоровъ: Азъ неможъ да разумѣя защо трѣба да се придържамъ о временнитѣ правила, когато имамъ пужда за положителни закони и особено, когато нѣкои точки тѣо вр. правила противорѣчатъ на духътъ на Конституцията. Днесъ се събра Народ. Събрание да нареди законъ, слѣдователно дошелъ е редъ да опредѣли длжноститѣ на окръжнитѣ Началници. Тука нѣма нищо да стѣснява правата на

народа. (Чете членъ 5-ий:) „Управлението на окръжието е вѣвѣрено на окръжний управителъ, който е въ окръжието висшій органъ на правителството и комуто всичкитѣ административно — полицейски лица и учрѣждения въ окръжието сж подчинени“ Слѣдователно той е надзирателъ на окръжието и азъ не знамъ защо толко дълго се продължаватъ тѣзи работи.

Славейковъ: Слѣдъ като паднахъ Губернитѣ, то ще каже, и само по себе си се разумѣва, че тѣзи правила за губернитѣ нѣма да ръководятъ окръжний управителъ, който освѣнъ отношението, нѣма друго какво да измѣни отъ онѣзи правила, по които се е ръководилъ, затова азъ не виждамъ защо да влѣземъ въ безисходенъ пътъ и да разискваме единъ законопроектъ, който е излишенъ за учрѣждения, които не се измѣняватъ въ сжщность. Азъ мисля, че нѣма никаква загуба, ако се приеме така, като си е било, ако ли ни е мерамътъ само да се наговаряме, то е друго нѣщо.

Д-ръ Браделъ: Много препирни станаха и различни мнѣния се появиха. Споредъ проекта на Министерството казано е, че административно — полицейскитѣ лица и учрѣждения въ окръжието сж подчинени на окръжний управителъ. Разбира се, че послѣ ще се разясни, по кой начинъ ще дѣйствуватъ окръжнитѣ Началници и ще има за това особенъ законъ. Ако се появятъ затруднения, тогазъ могатъ да се обърнатъ на Министра, а никаква особена властъ не имъ се дава. Комисията казва, че окръжнитѣ Началници ще управляватъ, както до сега. Ако се приеме това що предлага комисията, то ще ставатъ бъркотии; защото нейниятъ членъ е по тъменъ, а въ проекта на Министерството казва се точно, каква властъ ще има окръжний управителъ, т. е. администрацията и полицията ще бждатъ подчинени на окръжний управителъ. Въ сжщность между предложението на комисията и между проекта на Министра има разлика само, че предложението на комисията е по тъмно и дава възможность за бъркотии; а това е ясно и просто.

Стамболовъ: Менѣ ми се струва, че въ проектътъ на Г-на Министра нищо ново не се казва, но само се повтарява онова, което съществува. Да давамъ право върху нѣща, които не знаемъ, какъ ще бжде това, менѣ ми се струва, че е неудобно и не знаемъ какъ можемъ да гласоподаваме върху това нѣщо. За това по добръ ще бжде да приемемъ 5-ий членъ, както го предлага комисията съ прибавка, че окръжний управителъ прави сношения съ Министерството по тѣзи работи, а друго щото и да се намѣри въ законопроектътъ на Министерството, да се исхвърли.

П. Станчовъ: Г-нъ Стамболовъ казва, че нѣма нищо ново върху законопроектътъ на Министра

на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Азъ пакъ ще му покажъ нѣщо ново. Г-нъ Стамболовъ настоява въ 5-ий членъ на комисията да се приложи, щото да прави сношение съ Министерството; но това е показано въ законопроекта на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, именно въ членъ 7-ий алинея ж.) (Чете го:)

„Надзирава за доброто състояние на съобщенията и на общественитѣ и правителствени имущества и завѣдения въ окръжieto и въ случай на опасностъ, упадъкъ и недостатъци прави предъ Висшето Правителство представление съ своето мнѣние, дава на надлѣжнитѣ подчинени нему лица и учрѣждения съобразнитѣ распорѣждания и предложениа за съхранение, възбръщане и улучение“. Такъвъ нѣщо въ временнитѣ правила не е казано, тамъ е казано че трѣба да се обръща на Губернатора, а не на Министерството, значи, че въ Министерскій проектъ сж добрѣ опредѣлени правата на окръжний управителъ, и при туй питамъ какъ може да разбере Комисията сѣществующитѣ временни правила? азъ мисля, че трѣба да ги разбира така, както ги има; но азъ мисля, че може да се направятъ нѣкои измѣнения отъ страна на Законодателното Народ. Събрание; но като приемемъ членъ 5-ий, както го предлага Г-нъ Министръ, то имаи нуждитѣ измѣнения въ тия правила; защото Г-нъ Министръ нѣма време да приготви цѣлъ законопроектъ за тѣзи работи, но поне имаше добрината да направи предложение, щото статитѣ въ временнитѣ правила, които се отнасятъ до Губернаторитѣ, да се уничтожатъ и да се привнесатъ правила за окръжний управителъ. Ние, ако приемемъ, както предлага комисията, че трѣба да се държимъ за временнитѣ правила, просто да си кажемъ, че ще си противорѣчимъ и че несме Законодателно Народно Събрание.

Славейковъ: Само двѣ думи искамъ да кажа на Г-на предговоривший. Той иска да накара Народ. Събрание да предрѣшава за нѣщо, за което не може и не трѣба да предрѣшава; ако това направи, то ще ѡбже една глупостъ отъ Народ. Събрание. Окрѣжний управителъ, който знае, че Губернаторътъ падна, тогазъ ще разбере коя е висшата властъ, при която има непосредствено да се обръща т. е. Министерството.

Предсѣдатель: Желаетъ ли Народ. Събрание още да се говори? (Не желаетъ.) Тука ни предлежи членъ 5-ий отъ законопроекта на Г-на Министра. Наредътъ е да се гласоподава за него, като има Народ. Събрание предъ видъ и измѣненията на комисията. Слѣдователно приема ли Народ. Събрание членъ 5-ий отъ законопроекта на Г-на Министра? (Не приема.) Който не приема да стане на крака. (Висшегласие.) (27 сѣдѣтъ, а другитѣ стоятъ прави.) Затова падна Министерскій членъ, а членътъ на

комисията се прие.

Славейковъ: Сега предлѣжи да ли да се приеме поправката на Г-на Стамболова.

Стамболовъ: (Чете още веднѣжъ поправката).

Предсѣдатель: Приема ли се този членъ по предложението на комисията заедно съ поправката: (Приема се.) Който го не приема да си дигне ръжката (Никой не дига).

(Слѣдва на 5 минути распускъ).

(Послѣ распускъ).

Предсѣдатель: Послѣ приемането на члена, както го представя комисията, съ допълнението прибавката отъ Г-на Стамболова, счита ли Нар. Събрание за нужно, да слѣдва по-нататкъ да разисква членъ по членъ проекта на Г-на Министра на Вжтр. Дѣла?

Грънчаровъ: Азъ мисля, че Народ. Събрание като се произнесе, че не приема този членъ по предложението на Г-на Министра, но приема 5 чл. по предложението на комисията, тогазъ не е нужно други членове да се разглеждатъ; защото сичко това бѣше да се опредѣлятъ тѣзи длѣжности и права на окръжнитѣ управители; и като е падналъ членътъ, който говори за тѣзи длѣжности и права, то не е нужно да разглеждаи тѣзи глава по-нататкъ. Само 6-й членъ може да се приеме по видоизмѣнението на комисията.

Мин. Тишевъ: Дѣйствително както каза Г-нъ предговоривший, като се прие 5-й членъ на комисията, то заедно съ него падатъ и сичкитѣ слѣдующи членове, заради това. тѣ да се разглеждатъ, не е нужно и азъ си оттеглямъ своя законопроектъ.

Предсѣдатель: Като си оттегля г-нъ Министръ законопроектътъ, тогава престава сѣка дебата. Оттеглявате ли си цѣлъ законопроекта?

Мин. Цанковъ: Менѣ ми се струва, че ако остана просто 5 члена по предложението на комисията, тогазъ на предшнитѣ временни правила има едно противорѣчие, именно за опредѣлението на окръж. началници. Менѣ ми се струва, че помните да стои за опредѣлението на окръжнитѣ началници въ временнитѣ правила на Князь Черкасскій съвсѣмъ другъ начинъ, както първото Българско Министерство го употребляваше. Имаше распорѣждания писменни за назначаването и свалянето на окр. началници. Казва се, че окр. началници се назначаватъ по представяние на губернатора. Когато стана първото българско Министерство, хванаха и стражаритѣ безъ представяние да мѣняватъ на право.

Мин. Каравеловъ: Членътъ на комисията е че принципиално временнитѣ правила се отнасятъ до правата и длѣжноститѣ на окр. свѣти и безъ рѣшение, което принадлежи на Народното Събрание, остава тѣй, както си е въ законопроекта и за окр.

началници. Така щото не виждамъ голѣмо противорѣчие. Ако бѣха се разглеждали послѣдующитѣ членове, нѣкои отъ тѣхъ можаха да се приематъ, нѣкои можаха да се изхвърлятъ, а нѣкои да се измѣнятъ.

Предсѣдателъ: Понеже Г-нъ Министръ на Вжтр. Дѣла каза, че си оттегля законопроектъ, желая само да зная да ли си го оттегля исцѣло, или само тая глава.

Мин. Тишевъ: Азъ втората глава намирамъ тѣсно свързана съ първата. Като първата падна, то заедно ще падне и втората, т. е. ще падне сичко, що говори за административното управление. Азъ си оттеглямъ проекта назадъ цѣлъ.

Предсѣдателъ: Тогава престава сѣка дебата върху това.

Славейковъ: Знаете, Г-да, че Комисията бѣше предложила едно видоизмѣнение, на законопроекта отъ г-на министра на вжтрѣш. работи, но никога не се е отдалечила тя отъ принципа на този законопроектъ. До сега обичахме да вѣрваме, че една комисия има пълно право да прави измѣнения въ единъ кой да е законопроектъ. Но сега като се оттегля този проектъ, не знаемъ можемъ ли да идемъ по натакъ. Ние приехме този проектъ по сѣществующитѣ начала; на онова което сѣществуваше; по натакъ се говори за околии, а то е нѣщо ново, защото до сега не сме имали околии. Ржководима по този проектъ комисията представяше нѣкои промѣнения само. Сега ако има такъвъ единъ законъ въ парламентарния животъ, че комисията не може да внася новъ проектъ, това азъ незная; но пакъ констатирамъ това че ние правихме само видоизмѣнения и се чуда какъ ни се отказва да правимъ това.

Сава Илиевъ: Ще кажа само дѣвѣ думи върху предложенния въпросъ отъ Г-на председателя: Трѣба ли да пристѣпимъ къмъ четение на проекта предложенъ отъ Г-на Министра заедно съ рапорта на комисията? Този въпросъ рѣши Народното Сѣбрание още вчера, дѣто каза, че ще се чете докладътъ на комисията заедно, или паралелно съ Министерския проектъ. Азъ сега незная отъ дѣ на кждѣ се предлага такъвъ въпросъ.

Предсѣдателъ: Основа е проектътъ на Министра и щомъ г-нъ Министръ заяви, че си оттегля проектътъ, то престава сѣки разговоръ върху него. Тѣй сѣщо и видоизмѣненията оставатъ безъ слѣдствие.

Грънчаровъ: Тогава излиза другъ въпросъ: Сички членове, които тукъ се разгледаха и се приеха отъ Народното Сѣбрание по този законопроектъ, падатъ ли сички?

Мин. Каравеловъ: Азъ не виждамъ, даже се и удивлявамъ какъ сж противопоставени единъ

параграфъ на другий. Вѣроятно това е станало за това, защото номерациитѣ отъ комисията не сж еднакви. Тамъ говори комисията за принципи, че сички сѣществующи утѣждения, които влизатъ въ противорѣчие на Конституцията, ще престанатъ, а тукъ се говори за утѣждения, които не сж намиратъ въ Временнитѣ Правила, но сѣществуватъ по Княжеский Указъ. Що се касае за окр. началници, може да остане както си е. А колкото за околитѣ може да се чете, въ сѣщото време и комисията да направи своитѣ забѣлѣжки, и ако трѣба да се изхвърли нѣкой членъ, да се изхвърли, ако остане нѣкой, да остане, или да се измѣни. Впрочемъ азъ питамъ ще ли да остане това, което вече приехме или не? (Гласове: ще остане).

Предсѣдателъ: Щомъ си оттегля Министра своя проекта, свършено е.

Докладчикъ: Въ този случай ние трѣба да се обърнемъ къмъ Конституцията да видимъ какъ говори. Ако позволявате г-да, да прочета единъ членъ и тогива да постѣпи Народното Сѣбрание тѣй както тя заповѣдва (Чете главата за внасяние на проекта). А отъ това се види, щото сичко вече изработено и прието отъ този законопроектъ пада.

Мин. Каравеловъ: По мое мнѣние това не пада. Но само това, колкото се касае за администрацията, това е свършено; защото Народното Сѣбрание не е отхвърлило законопроекта исцѣло. Народното Сѣбрание е допуснало второто четение на законопроекта и приело е вече нѣкои членове, за това може да се кара законопроекта натакъ.

Грънчаровъ: Споредъ 112 членъ отъ Конституцията, когато не се отхвърли цѣлъ законопроектъ, може да се внесе пакъ въ Сѣбранието съ нѣкои измѣнения. Ако бѣше отхвърленъ исцѣло, тогава не може да се внесе въ тая сессия за разглеждане. Но като това не се направи, то азъ мисля, че може да се внесе изново съ нѣкои измѣнения, а до тогава пада сичко това, което до сега приехме и отъ пово има да се разглежда.

Докладчикъ: Заявлението отъ Г-на Министра на Вжтр. Дѣла е много ясно формулирано. Той положително каза, че си оттегля законопроекта. Сега да ли Народното Сѣбрание го отхвърля, или не го отхвърля, то е сичко едно. Щомъ си оттегли г-нъ Министръ законопроекта, то азъ мисля, че нѣма почва, дѣто да стоимъ, за да разсѣждаме за раздѣленieto на територията, защото нѣма законопроектъ за това.

Славейковъ: Азъ мисля, че можемъ да пристѣпимъ къмъ друго дѣло, т. е. да разсѣдимъ за правото, което ни остава сега, именно трѣба да размислимъ нѣма ли нѣкой депутатъ да е въ сѣстояние да ни представи единъ законопроектъ върху този въпросъ.

Мин. Каравеловъ: Народното Събрание може да въложи на комисията. — Както знаете, че Народното Събрание има законодателна инициатива, то може да изработи единъ проект и ако го поддържатъ частъ отъ присъствающитѣ депутати, може да се внесе въ камерата на ново разглеждане. Да свършимъ така тая работа.

Пановъ: И азъ мисля, че може да се внесе, но за това се изисква, да ни се даде време. Трѣба да се подпишатъ $\frac{1}{4}$ частъ отъ депутатитѣ и послѣ трѣба да се назначи день, кога ще се чете първъ път и день кога ще се обсъжда.

П. Станчовъ: Докладътъ на комисията не може споредъ мене да бѣде уведень на разискване въ Събранието, като единъ законопроектъ; защото той е направень на основание на законопроекта на г-на Министра на Вжтр. Дѣла. Съ оттегляването на законопроекта отъ г-на Министра, съгласно съ статия 110 отъ Конституцията, свършена е тѣзи работа. (Чете тѣзи статия) Долната статия казва: (Чете чл. 113.) Слѣдователно въ друга сесия трѣба да дойде на редъ. Въ такъвъ случай, докладътъ на комисията нѣма никакво значение за Народното Събрание. Нѣка го иматъ за ръководство ония депутати, които ще доставятъ новъ законопроектъ върху териториалното раздѣление. Но подиръ оттегляването законопроекта отъ г-на Министра, да поддържимъ докладътъ, това е твърдѣ нередовно.

Стамболовъ: Азъ разбирамъ, че щомъ Събранието се съгласи да избере една комисия, която да разгледа законопроектътъ, то излиза, че Нароц. Събрание приема товъ законопроектъ за разглеждане. Г-нъ Министръ може да си оттегли законопроектътъ само тогазъ, когато Събранието каже, че не го приема. Щомъ захване да се разглежда, то трѣба да се разглежда до свършване и ний може да постигнемъ споредъ чл. 112 на Конституцията.

Предсѣдателъ: Не трѣба да се подига въпросъ върху това и да се продължава работата; защото щомъ се оттегли законопроектътъ, престава дебатата върху него. Сега е на редъ да се чете послѣдната редакция отъ закона за опълченцитѣ. Моля Г-на докладчика на оная комисия да го прочете.

Докл. Пановъ: (чете).

ЗАКОНЪ

за

Подобрѣние положението на бѣднитѣ въ разнитѣ движения за освобождението ни и на семействата на загиналитѣ отъ тѣхъ.

Глава първа.

Кой е поборникъ?

1. Поборникъ е всѣки, който доброволно е взелъ въ разни политически движения дѣйстви или доказало

участие, за освобождението ни, както и опълченцитѣ, които безъ разлика на народностъ сж воевали доброволно презъ послѣдната Русско-Турска война.

Глава втора.

Дѣление на поборницитѣ.

2. Поборницитѣ се дѣлятъ на двѣ категории: на способни и не способни за работа.

а) Способенъ за работа се счита оня, който тѣлесно и душевно е здравъ и може съ трудътъ си да се прехранва, а

б) Не способенъ за работа е оня, който тѣлесно или душевно е повреденъ и не може да се прехранва съ трудътъ си.

Глава трета.

Опредѣление помощта на способнитѣ и неспособнитѣ за работа поборници.

3. Способния за работа поборникъ, който е за държавна служба и я желае, да се предпочита предъ другитѣ и да му се дава съответствено съ неговата способностъ, или на мѣсто служба да му се дава опредѣлено количество земя (30 — 60 дьонума) на обработване за прехрана, която земя ще му покаже, споредъ съображенieto си, правителството, като му се даде при това веднжъ за всѣкога отъ (100 — 300 фр.) на обзавеждане отъ държавната каса; а ако поборникътъ си има своя собствена земя и се докаже, че нѣма съ какво да я обработва, и нему де се отпусне сжщата парична помощ на обзавеждане.

4. Поборницитѣ, които получаватъ земя, се освобождаватъ отъ емляка и поземелния данѣкъ въ първата година.

5. Нито поборникътъ нито неговитѣ наслѣдници иматъ право да продаватъ или залагатъ до първитѣ (10) десетъ години, добитата по тоя начинъ земя.

6. На неспособния за работа поборникъ да се дава ежегодно отъ (100 — 300) франка съдържане пожизнено.

Слѣдъ смъртта на такъвъ, тая помощ да се дава на жената му, дѣцата му, както и на родителитѣ му, маловъзрастнитѣ братя и сестри ако послѣднитѣ ги има и ако той имъ е билъ единствения поддържателъ. Ако ли пакъ той не е билъ тѣхенъ поддържателъ, тогава да се дава тая помощ само на неговата вдовица-жена и дѣца (ако е билъ ожененъ до издаването на тоя законъ).

7. Опредѣлената за неспособния поборникъ помощъ ще се продължава слѣдъ смъртта му: а) на семейството му (жена, дѣца) докль вдовицата прнеме вторий бракъ, или докль единъ мъжкий членъ отъ това семейство стане 18 години, и се види, че е способенъ да го поддържа, б) за маловъзрастнитѣ му братя и сестри докль по-стария имъ братъ стане способенъ да ги поддържа, в) ако той има само маловъзрастни дъщери и сестри до — 18-та имъ година, ако по рано се не оженятъ и г) за родителитѣ му до смърти.

8. Дѣцата на поборницитѣ въобще да се предпочитатъ предъ другитѣ, като степендисти въ училищата на Княжеството.

Глава четвърта.

Доказателства за право на помощъ.

9. Всѣки, който има право и иска да се ползува отъ правата, предвидени въ тоя законъ, трѣба да представи въ Министерството на Вжтрѣшнитѣ работи непосредствено, или чрезъ мѣстнитѣ власти слѣднитѣ документи:

Опълченецътъ

а) Свидѣтелство отъ Дружината, въ която е служилъ или билетъ отъ болницата, въ която се е лѣкувалъ.

Забѣлѣж. Ако нѣма нито едното, нито другото по доказани независащи отъ него обстоятелства, длъженъ е да представи свидѣтелство, направено отъ петина (5) вече припознати опълченци и потвърдено отъ мѣстната общинска власть, което свидѣтелство да показва, че дѣйствително той е опълченецъ.

Въ случай на лжовно засвидѣтелствуване, лжесвидѣтелитѣ освѣнъ гдѣто сж длъжни да възвѣрнатъ неправедно дадената помощъ, нѣ се лишаватъ и отъ своитѣ права по тоя законъ.

6) Свидѣтелство отъ общината, на която принадлежи, че дѣйствително се нуждае отъ помощъ, жененъ ли е, или не, на колко е години, какво е повѣденіе и занимание грамотенъ ли е или не, колко и какви дѣца има и тѣхната възраст.

Съ сжщитѣ горѣказани права се ползватъ и ония лица, които представятъ свидѣтелство отъ общината, въ която живѣятъ, или която ги знае че дѣйствително сж участвували въ нѣкое народно движение за освобождението ни, както и всички забѣлѣзано въ чл. 9, алинея 6).

10. Семействата на убититѣ, обѣсенитѣ и умрѣлитѣ поборници, ако желаятъ да се ползватъ съ правата, предвидени въ тоя законъ, трѣба тоже да представятъ венчки свидѣтелства, изискуеми отъ членъ 9., нѣз които ясно да се види, че погиналитѣ дѣйствително сж участвували въ народнитѣ движения.

11. Всички горѣказани свидѣтелства и документи ще се издаватъ безплатно отъ общинитѣ, които и ще отговарятъ за тѣхъ.

Глава пета.

Отъ гдѣ и какъ ще се получава помощта.

12. Лицата, които иматъ право да се ползватъ съ парична помощъ, предвидена въ тоя законъ, ще я получаватъ отъ мѣстнитѣ ковчежничества, въ три мѣсеченъ срокъ.

Глава шеста.

Загуба на правото за помощъ.

13. Поборникътъ и семейството му си губятъ правото на помощъ, ако се преселятъ въ чужда земя.

14. Ако поборникътъ се предаде на инимство и разсипителенъ животъ и не употребява помощта за нуждитѣ на семейството си, тогава тая помощъ да се педава нему лично, а на най-стария слѣдъ него въ семейството му, който се задължава да я употребява правилно за поддржката на това семейство.

15. За да изгуби нѣкой правата си, предвидени въ тоя законъ, рѣшаватъ обикновенитѣ сждилища по личното заявление на надлѣжнитѣ власти.

Предсѣдателъ: Приема ли се редакцията на комисията, както се прочете сега? (Приема се.) Който я неприема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Часътъ е вече 5, желае ли Народ. Събрание да се продължава? (Нежелае.)

А. Цановъ: Менѣ се чини, че има другъ единъ законопроектъ внесенъ; неможе ли да се прочете?

Предсѣдателъ: Тогава 5 минути почивка, додѣто се запалятъ ламбитѣ, защото много се стъмни. (Слѣдва 5 минути почивка.)

(Послѣ почивката.)

Предсѣдателъ: Ще се чете Указътъ на Не-

гово Височество Княза, съ който се внася законопроектъ за Българското подданство.

Секр. Коевъ: (Чете указътъ)

А. Цановъ: Менѣ се чини че законопроектътъ за сждоустройството е по-важенъ отъ законопроекта за подданството.

Предсѣдателъ: И то е на редъ; само ще се печата, ще се раздаде и ще се избере комисия; а днесъ нѣма да се разглѣдва.

Секретаръ Коевъ: (Чете).

ПРОЕКТЪ

за

ЗАКОНЪ НА БЪЛГАРСКОТО ПОДДАНСТВО.

I.

Предварителни и временни постановления.

1. Всички родени въ територията на Българското Княжество, които не сж приели чуждо подданство, броятъ се български подданици.

Чуждото подданство за роденитѣ въ територията на Българското Княжество, както и българското подданство за жителитѣ отъ територията на Българското Княжество, които сж натурализирани въ турското подданство, има сила за ония, които сж го приели преди войната за освобождението било споредъ законътъ за отоманската народност отъ 7-19 Януария 1869, било преди тоя законъ.

Правителството има право да откаже пребивашието въ България на лица, които сж приели чуждо подданство било противъ тоя отомански законъ, било отъ начало на войната.

2. Всички родени вънъ отъ територията на Българското Княжество отъ родители, показани въ предидущия параграфъ 1, броятъ се български подданици.

3. Всички ония отъ българското поколение, които сж родени било въ Источна Румелия, било въ непосредствениѣ области на турската империя, било въ ония части на България, които се присъединиха на Сърбия и Румжия, и които сж имали отоманско подданство, та сж се заселили въ територията на Българското Княжество преди обнародването на тоя законъ, сжтатъ се български подданици безъ нѣкое друго условие, освѣнъ ако могатъ да представятъ едно свидѣтелство, което да показува, че сж приети за членове на една българска община, и то вътрѣ въ три мѣсеца отъ обнародването тоя законъ.

Тѣй като жителитѣ отъ българско поколение, които се намиратъ още въ мѣстата пригурени на Сърбия и Румжия, не сж се рѣшили, да ли ще останатъ на мѣстата си, ако би отъ обнародването на тоя законъ до въ продължение на двѣ години да се преселятъ въ България, приематъ българско подданство безъ нѣкое друго условие освѣнъ придобивашието на свидѣтелство за членове на една българска община.

4. Както лица отъ отоманско подданство, тѣй и лицата отъ друго подданство, отъ българско или чуждо поколение, ако би въ подвитѣтъ на освобождението да сж помогнали било въ служба въ войната, било въ гражданска служба, приематъ българско подданство само чрезъ единъ Княжески указъ, ако би да не сж се измнжили три години отъ прогласението на първата Българска Кон-

ституция.

Освѣтъ турскитѣ подданици, всичкитѣ други подданици отъ тая категория трѣба да иматъ разрѣшение отъ своето принадлѣжаще правителство.

II.

Придобиване на българско подданство.

5. Българско подданство се придобива:

- а) по происхождение
- б) по усыновение
- в) по женитба
- г) по натурализация.

А. По происхождение.

6. По происхождение придобиватъ българско подданство законнитѣ дѣца на единъ български подданикъ и незаконнитѣ на една българска подданица, родени било въ Княжеството, било на чужбина.

Дѣца, намѣрени на българска територия безъ баща и майка, сѫ български подданици.

Роденитѣ на българската територия, за които се подига препирня за подданството имъ, смѣтатъ се български подданици, додѣто се опредѣли точно подданството имъ.

Б. По усыновение

7. По усыновение придобиватъ българско подданство незаконнитѣ дѣца на единъ български подданикъ родени отъ една чужденка.

В. По женитба

8. По женитба придобива българско подданство чужденката, която се умжжи за български подданикъ.

Г. По натурализация.

9. По натурализация придобиватъ българско подданство лицата, които подпадатъ подъ категорията на чл. 3 и 4 само като представятъ свидѣтелствата, за които се поменува въ реченитѣ членове.

10. Българското подданство на мъжътъ, придобито по натурализация, се простира на жена му и на малолѣтнитѣ му дѣца.

11. Освѣтъ случаетъ показани въ чл. 3. и 4, чуждия подданикъ може да придобие свидѣтелство за българска натурализация:

- а) ако има право да располага, или, ако нѣма това право, да има настойникъ, който да го замѣстюва;
- б) ако е записанъ и приетъ за членъ на една българска община;
- в) ако е живѣлъ въ България петъ години наредъ, и
- г) ако придобива сръдства за прехрана на себе си и на домохаднето си.

12. Прощението за натурализация се подава на градоначалиникътъ на оная община, дѣто е записанъ чуждия подданикъ.

13. Градоначалиникътъ пснхтвва както това прошение, тъй и други документи относително за тая работа, и ги испровожда съ единъ мотивиранъ рапортъ чрезъ околийскитѣ началникъ до Министра на Вътрѣшнитѣ работи, който като земе мнѣнието на министерскитѣ съвѣтъ, рѣшава натурализацията съобразно съ членовѣ 11 и 12.

14. Ако се приеме натурализацията, Министрътъ на външнитѣ работи дава на натурализирания едно свидѣтелство, въ което е написано, че просителя се приема мѣжду българскитѣ подданици, както и жена му и дѣцата му споредъ чл. 10.

Това свидѣтелство се предава на просителя чрезъ

градоначалиника, който му опредѣля и деня на клетвата.

15. Клетвата става предъ градоначалиника въ едно публично събрание и състои въ тия думи;

„Азъ кължъ се предъ Бога, че ще бѣда вѣренъ на Негово Височество Княза и на българската Конституция и се обричамъ, че ще изпълнявамъ вѣрно длѣжноститѣ си като български подданикъ.

16 Въ свидѣтелството ще се забѣлѣжи, че клетвата е станжала еди кой денъ и подъ тая бѣлѣжка ще се подпише просителя.

17. Отъ тоя денъ натурализирания се смѣта за български гражданинъ, а отъ тогази слѣдъ петъ години, само ако Народното Събрание потвърди това, натурализирания може да придобие право на депутатъ въ Народното Събрание.

III.

Изгубване на българското подданство.

18. Българското подданство се изгубва:

- а) по отказване.
- б) по рѣшение на властитѣ.
- в) по отсѣтствие.
- г) по усыновение.
- д) по женитба.

А. По отказване.

19. Министрътъ на външнитѣ работи, слѣдъ мнѣнието на министерския съвѣтъ, рѣшава отказуването на единъ български подданикъ отъ подданството му.

Рѣшението на министра се съобщава на оногови, който се отказва отъ подданството си.

20. Въ мирно време никому не може да се отрѣче, за да се откаже отъ българското си подданство, ако е изпълнилъ слѣдующитѣ условия;

- а) Да има право да располага, или пакъ прошенieto му да е законно потвърдено отъ баща му, или настойника му;
- б) Да има свидѣтелство отъ военниятъ министръ, че е освободенъ отъ военно изслужаване;
- в) Да има свидѣтелство, че нѣма никакъвъ дългъ на държавата или на общината и
- г) Че никакво наказателно изслѣдване не е отредено противъ него въ българската територия, нити пакъ че има нѣкое рѣшение за наказание, което да не е изпълнилъ.

21. Въ военно време Негово Височество Князътъ рѣшава отказуването отъ подданство по докладъ отъ министерството.

22. Отказуването отъ подданство се простира и на жената и дѣцата на оногови, който се е отказалъ отъ българското подданство.

23. Прощение за отказване отъ подданство се дава по сжкия начинъ, по който е показано въ чл. 12 и 13.

24. Въ свидѣтелството за отказване отъ подданство се показва, че отъ просителя се е отнело българското подданство и че той има жена и дѣца, отъ които сжщо се е отнело това подданство.

Б. По рѣшение на властѣта.

25. Министрътъ на външнитѣ работи може да заповѣда да си изгуби подданството онзи, който безъ негово съгласие е влѣзълъ въ служба на друга държава, ако, като се повика назадъ, не напусне службата и се завърне.

В. По отсѣтствие.

26. Българския подданикъ, който безъ нѣлномощие на българското правителство живѣй въ продължение

на десетъ години вѣнъ отъ границитѣ на България, изгубва българското подданство.

Отсутствието се брои или отъ деня, когато той се е отдалечилъ вѣнъ отъ границитѣ безъ паспортъ, или отъ деня на истичанieto на времето на паспортътъ, ако го е взелъ и не го подновявалъ отъ българскитѣ власти било вътрѣшни, било акредитирани вѣнъ отъ границата. Жената и дѣцата на такъвъ човѣкъ си изгубватъ и тѣй подданството, ако се намѣрятъ съ него.

Г. По усыновение.

27. Изгубватъ българското подданство дѣцата, които сж усыновени отъ единъ чуждъ подданикъ споредъ законитѣ на държавата, отъ която тоя послѣдния зависи.

Д. По женитба.

28. Изгубва своето българско подданство българката, която се омъжи за чуждъ подданикъ.

Не изгубва българското подданство чужденката, която, слѣдъ като се е омъжила за български подданикъ, остане вдовица, или се раздѣли, или се напусне отъ мъжа си.

29. Българката, която е омъжена за единъ чуждъ подданикъ, придобива пакъ своето българско подданство, ако женитбата и се унищожи отъ съдилището.

IV.

Повръщане въ българско подданство.

30. Сички ония български подданици, които сж си изгубили българското подданство, могатъ да се повърнатъ въ това подданство по условията на натурализацията, показани въ предиджитѣ членове на тоя законъ, освѣнъ ако Народното Събрание рѣши да се приематъ пакъ въ българско подданство безъ условията на натурализацията.

Но въ послѣдния случай повърнатия въ българско подданство не ще има право за представителъ въ Народното Събрание освѣнъ слѣдъ десетъ години.

V.

Книги за записване на натурализацията.

31. Общинитѣ сж длъжни да иматъ книги за записване на натурализацията.

32. Рубрикиитѣ на книгитѣ ще объемятъ:

а) Брой, който ще почва отъ сѣка нова година;
б) Името, възрастта и занятieto на оногизи, който е приетъ за натурализацията;
в) Отечеството и общината му, отъ които е записанъ.

г) Името и възрастта на членоветѣ на домоцаднето му, върху които се простира натурализацията;

д) Датата на свидѣтелството за натурализацията;

е) Забѣлжка, която ще обема по кой начинъ сж изгубили подданството си ония, които сж натурализиратъ.

33. Една книга съ сжитѣ рубрики ще има въ всяка община за ония, на които се отнема българското подданство.

34. Една копия отъ горѣпоменжитѣ книги ще се испроважда сѣка година до министерството на външнитѣ работи.

VI.

Такса.

35. Властитѣ, които ще се занимаватъ съ дѣйствието на тоя законъ, ще си опредѣлятъ сами сѣка своята

такса, която трѣба да се удобри отъ Народното Събрание слѣдъ изминуванието на три години отъ обнародването на тоя законъ.

VII.

Исключение отъ тоя законъ.

36. Исключения отъ тоя законъ се приематъ за държавитѣ, съ които се заключатъ конвенции, ако би тия послѣднитѣ да заключаватъ исключения.

VIII.

Силата на тоя законъ.

37. Сичкитѣ условия показани въ тоя законъ иматъ сила отъ деня на обнародванието му.

38. Сичкитѣ распорѣждания за българското подданство, противни на тоя законъ, падатъ отъ деня на обнародванието на тоя законъ.

39. Министерството на външнитѣ работи е натоварено за изпълнението на тоя законъ.

Предсѣдателъ: Тѣй като се прие тоя законопроектъ по начало, то азъ мисля, че може да се пристъпи да се избере една Коммисия, която да го разглѣда. Сега питамъ колко членове трѣба да има тая Коммисия?

Расолковъ: Азъ мисля, че довольно ще бждатъ 5 души. (Гласове: съгласно.)

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание казаната Коммисия да състои отъ 5 души? (Приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Какъ желае Нар. Събрание да се избере тая Коммисия, по тайно ли или по явно гласоподавание? (Гласове: по явно.)

Савва Илиевъ: Азъ предлагамъ Г-на Даскалова. (Приема се.)

Тодоровъ: Азъ предлагамъ Г-на Д-ра Минчовича. (Приема се.)

Наумовъ: Азъ предлагамъ Г-на Михайловскаго. (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Г-на Живкова. (Приема се.)

Стамболовъ Той е вече членъ отъ друга една Коммисия и затова незная да ли ще приеме.

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Г-на Расолкова.

Расолковъ: Азъ неприемамъ.

Рангелъ Костовъ: Азъ предлагамъ Г-на Ненка Хранова. (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Г-на Ю. Наумова (Приема се.)

Предсѣдателъ: Приети сж слѣдующитѣ: (Чете ги:) Даскаловъ, Минчовичъ, Михайловски, Ненко Храновъ и Юрданъ Наумовъ.

Сега е на редъ законопроектътъ за сѣдоустройството, който е доста дълъгъ. Той е напечатанъ и

раздаденъ между членовете на Нар. Събрание; желае ли Нар. Събрание да се прочете или не? (Гласове: да се избере една Комисия безъ да се чете.) Тогава отъ колко членове да се състои тѣзи Комисия?

Расолковъ: Понеже работата е много важна и твърдѣ голѣма, затова предлагамъ да се състои отъ 11 души.

Грънчаровъ: Г-нъ Расолковъ предлага 11 души; азъ колкото зная, че нѣма много способни хора и като има други законопроекти по тая частъ, то азъ разбирамъ, че ако изберемъ една Комисия да разгледва законопроекта за сждоустройството, тя ще има време да разгледва и другъ законопроектъ по тая частъ. Затова мисля че 11 души сж малко и трѣба да бждатъ 15 души.

П. Станчовъ: Азъ незнамъ да ли е редовно преди да се чете единъ проектъ въ Камарата и за единъ проектъ, който е раздаденъ отъ вѣнъ, да се избира Комисия.

Председателъ: Нар. Събрание се произнесе вече. Този законопроектъ е внесенъ и Нар. Събрание го прие; слѣдователно не трѣба да се говори по много. Желаетъ ли нѣкой да говори върху числото на членовете? Тукъ има двѣ предложения: едно за 11 души, друго за 15.

Расолковъ: Азъ постоянно съмъ, като признавамъ, че трѣбать хора специалисти по тая частъ, каквито нѣма нито толковъ, колкото предложихъ по преди; затова мисля, че е достатъчно 11 души.

Грънчаровъ: Макаръ че нѣма юристи между насъ, но азъ мисля, че ако се притурятъ единъ или двама, които сж практикували до нѣидѣ по тая частъ и знаятъ нуждитъ на България, то не ще да бжде злѣ. Затова подобрѣ е, ако се избератъ повече души.

Расолковъ: Между тѣзи 11 души ще има и специалисти и хора, които сж практикували. Затова стигатъ 11 души.

Председателъ: Първото предложение е на Г-на Расолкова. Приема ли Нар. Събрание да бждатъ 11 души? (Гласове: не приема.) Който приема да си дигне ржката. (Малцина дигнаха.) Слѣдователно ще бждатъ 15 души. Какъ желае Нар. Събрание да се избератъ, чрезъ явно ли, или чрезъ тайно гласоподаване? (Гласове: чрезъ явно.)

Д-ръ Молловъ: Азъ предлагамъ Цека Войвода. (Приема се.)

Стамболовъ: Азъ предлагамъ Г-на Безиряна. (Приема се.)

Ковачовъ: Азъ предлагамъ Г-на Границкий (Приема се.)

Председателъ: Моля Г-да депутатитъ да бж-

демъ по-сериозни, да си не отваряи работа, за която сега не е време. Представенитѣ тѣзи достопочитаеми представители може да сж твърдѣ добри хора, но не можемъ само такива да изберемъ; затова желая да не предлагате само едни, но да предложите и други.

Стамболовъ. Тукъ се казва, че ще се турятъ хора специалисти и хора отъ народа. Тѣзи, които се представиха, сж отъ народа, а сега който знае специалисти, нѣка ги предложи.

Председателъ: Г-нъ Ковачовъ предлага Г-на Границкаго. (Приема се.)

Баларевъ: Азъ предлагамъ Г-на Панова. (Приема се.)

Св. Радевъ: Азъ предлагамъ Г-на Ст. Попова. (Приема се.)

Св. Гр. Бобошевски: Азъ предлагамъ Г-на П. Станчова.

П. Станчовъ: Азъ съмъ членъ отъ Комисията за прошенията и се отказвамъ.

Цеко Петковъ: Азъ предлагамъ Г-на Тихчева (Приема се.)

Баларевъ: Азъ предлагамъ Г-на Сукнарова (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Ик. П. Тодора. (Приема се.)

Другъ гласъ: Азъ предлагамъ Цоча Спасова (Приема се.)

Наумовъ: Азъ предлагамъ Карапетрова. (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Г-на Расолкова.

Расолковъ: Азъ немогъ да бждъ членъ, като съмъ членъ на друга Комисия.

Председателъ: Приема ли се извинението на Г-на Расолкова? (Приема се.)

Цановъ: Азъ предлагамъ Г-на Баларева.

Баларевъ: Може да знаете, че имаи много работа на бюрото.

Славейковъ: На основание на протоколитъ, извиненията Ви немогатъ да се приематъ отъ бюрото.

Председателъ: Приема ли се Г-нъ Баларевъ? (Приема се.)

Цановъ: Предлагамъ и Г-на Т. Икономова. (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ Ю. Тодорова.

Ю. Тодоровъ: Азъ съмъ слабъ по тая частъ, защото не съмъ работилъ по нея.

Председателъ: Приема ли се Г-нъ Тодоровъ? (Приема се.)

Баларевъ: Предлагамъ Г-на Михайловски. (Приема се.)

Единъ гласъ: Предлагамъ Г-на Цанова.
(Приема се.)

Предсѣдатель: Избрани сж слѣдующитѣ:
Цеко Войвода, А. Безиричъ, Границкий, Т. Цановъ,
Ст. Поповъ, М. Тихчевъ, Н. Сукнаровъ, Ик. П.
Тодоръ, Цочо Спасовъ, Карапетровъ, Х. Баларевъ,

Т. Икономовъ, І. Тодоровъ, Н. Михайловский и А.
Цановъ. Желает ли Нар. Събрание да се съберемъ
утрѣ? (Желает.) Утрѣ ще се чете законопроектътъ
за преселенциѣ.

(Конецъ въ 5 часа 45 мин.)

Предсѣдатель { *П. Р. Славейковъ.*

Подпредсѣдатели { *Дрѣ. И. Брадель.*
Н. Сукнаровъ.

Секретари: { *И. Даневъ.*
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
К. Коевъ.

Управитель на стенографическото бюро А. Безеншекъ.